

Rapport

Rapport inzake een klacht over de beheerder van het regionale politiekorps Utrecht en over de Commissie voor de politieklachten in de Politie Regio Utrecht.

Rapportnummer: 2011/363

Datum: 20 december 2011

Klacht

A. Verzoeker klaagt erover dat ambtenaren van het politiekorps Utrecht zich niet terstond hebben gelegitimeerd toen hij hun dat vroeg na staandehouding wegens rijden door rood licht.

B. Verzoeker klaagt er voorts over dat de korpsbeheerder van het politiekorps Utrecht heeft beslist op zijn klacht zonder de inhoud van de door verzoeker aangedragen geluidsopname daarbij te betrekken.

C. Verzoeker klaagt er tenslotte over dat de Commissie voor de politiekachten in de Politieregio Utrecht de schijn heeft gewekt bij de behandeling van zijn klacht partijdig en/of bevooroordeeld te zijn.

Toedracht

1. In juni 2009 werd verzoeker te Utrecht staande gehouden door twee politieambtenaren in uniform omdat hij ervan werd verdacht met zijn Jaguar E-type door rood licht te hebben gereden. Eén van de politiemannen vroeg verzoeker zijn rijbewijs af te geven. Verzoeker deed dit niet. Hij wilde dat de politieambtenaren zich eerst legitimeerden. De politieambtenaren zeiden dat ze dat zouden doen zodra hij zijn rijbewijs ter inzage zou hebben afgegeven. Verzoeker wilde dat eerst niet. Uiteindelijk heeft hij zijn rijbewijs ter inzage afgegeven, waarna de politieambtenaren zich gelegitimeerd hebben. Van dit hele gebeuren heeft verzoeker een geluidsopname gemaakt.

2. Enkele dagen later diende verzoeker een klacht in bij de politie Utrecht. Hij klaagde erover dat de politieambtenaren zich niet wilden legitimeren op zijn verzoek. Ook klaagde hij over agressief en intimiderend gedrag van de betreffende politieambtenaren.

In het kader van de interne klachtprocedure heeft een klachtbehandelaar informatie ingewonnen bij de betrokken politiemensen. Verder heeft de Commissie voor de politiekachten in november 2009 een hoorzitting gehouden. Verzoeker heeft toen gevraagd de geluidsopname te beluisteren, maar de Commissie wilde daar niet op in gaan. Hij heeft daarover zijn ongenoegen uitgesproken in een e-mail aan de Commissie, enkele dagen later. De korpsbeheerder berichtte verzoeker op 10 december 2009 dat hij overeenkomstig het advies van de Commissie had besloten de klacht ongegrond te verklaren.

3. Een jaar later legde verzoeker de zaak voor aan de Nationale ombudsman.

De Nationale ombudsman formuleerde verzoekers klacht als hierboven is aangegeven en vroeg de korpsbeheerder om in zijn reactie op die klachtformulering expliciet het aspect

escalerend /de-escalerend optreden te betrekken.

Het legitimeren door de politieambtenaren

Visie verzoeker

4. Verzoeker zegt dat hij in eerste instantie niet wist dat hij was staande gehouden. Hij dacht dat de politiemensen misschien geïnteresseerd waren in zijn auto. Het komt wel vaker voor dat mensen zijn auto willen bewonderen. Later bleek dat hij werd staande gehouden omdat hij ervan werd verdacht door rood licht te hebben gereden. Eén van de politieagenten vroeg hem naar zijn rijbewijs zonder zichzelf bekend te maken. Verzoeker pakte zijn rijbewijs en hield het zichtbaar in zijn hand. De agent deelde verzoeker vervolgens mee dat hij een bekeuring kreeg. Verzoeker vroeg daarop aan de politieman of hij zich wilde legitimeren. Deze zei daarop: "ja, maar we beginnen bij u. Het zaait twijfel, zo'n uniform en zo'n auto". Verzoeker vond juist dat het zich niet legitimeren door de politie twijfel zaaide.

5. Verzoeker heeft de agent (hierna: X te noemen) nogmaals naar diens legitimatie gevraagd en gezegd dat hij zich volgens de ambtsinstructie diende te legitimeren. X wilde dat nog steeds niet doen en maakte intimiderende opmerkingen. Als verzoeker zijn rijbewijs niet zou geven, zou hij vervelend worden. X wees verzoeker erop dat hij in een politieauto reed en gekleed was in uniform. Hoewel er geen specifieke reden was die verzoeker aanleiding gaf tot twijfel, dienden beide politieambtenaren zich zijns inziens desgevraagd te legitimeren.

6. Verzoeker vroeg weer aan X om zich te legitimeren. X greep toen plotseling met geweld de hand van verzoeker en probeerde zo het rijbewijs dat verzoeker vast hield af te pakken. Verzoeker heeft daarbij zijn hand geblesseerd. Hij beschikt niet over een medische verklaring die dit kan bevestigen. X zei tegen verzoeker dat hij zou worden meegenomen naar het bureau. Verzoeker vroeg weer om legitimatie. De situatie werd steeds dreigender en X steeds agressiever, aldus verzoeker. Hij was bang dat X hem zou slaan. Waarschijnlijk vanwege deze agressieve collega begon de andere politie-ambtenaar, Y, zich erin te mengen. Ook hij wilde zich niet legitimeren ondanks diverse verzoeken daartoe van verzoeker. Ook deze agent is door verzoeker gewezen op de ambtsinstructie.

7. Op een gegeven moment zeiden de politieambtenaren tegen verzoeker dat ze hem, als hij zijn rijbewijs niet zou afgeven, zouden meenemen naar het bureau. Verzoeker heeft toen besloten het rijbewijs maar af te geven. X en Y hebben zich uiteindelijk, na vele verzoeken daartoe, gelegitimeerd, waarbij X het zo probeerde te doen dat verzoeker het niet kon lezen. Ook de opmerking van X dat verzoeker zou doen alsof X doof of debiel zou zijn, is ongepast. Die indruk heeft verzoeker zeker niet gewekt. Hij zou volgens X en Y provocerend zijn geweest. Hij begrijpt niet hoe ze daarbij komen. Verzoeker heeft ook aangegeven zijn rijbewijs niet te hebben willen afgeven omdat hij gelet op eerdere

ervaringen zeker wilde weten dat X en Y politieambtenaren waren.

Relaas van de politieambtenaren

8. De betrokken politiemensen hebben in het kader van de klachtbehandeling door de politie het volgende laten weten.

9. Politieambtenaar X verklaarde dat verzoeker "vol" door rood was gereden. X en zijn collega Y waren in uniform gekleed en reden in een dienstvoertuig. Ze hebben beiden de overtreding van verzoeker gezien. Toen X verzoeker naar zijn rijbewijs vroeg, wilde verzoeker eerst het legitimatiebewijs van X zien. X heeft verzoeker meegedeeld dat hij zijn legitimatiebewijs zou tonen, maar dat verzoeker eerst zijn rijbewijs moest laten zien. Verzoeker had een forse verkeersovertreding gemaakt en X wilde hem daarop aanspreken en hem daarvoor bekeuren. Verzoeker weigerde echter zijn rijbewijs af te geven. X heeft verzoeker vervolgens meegedeeld dat hij zou worden meegenomen naar het bureau als hij zijn rijbewijs niet wilde laten zien. In een Wet Mulderzaak moet een verdachte namelijk mee naar het bureau om zijn identiteit vast te stellen als die onduidelijk blijft.

De manier waarop de man zich opstelde was vreselijk irritant, aldus X. Hij testte ons uit. Toen verzoeker zijn rijbewijs toonde, heeft X het uit de hand van verzoeker getrokken. Verzoeker hield het in zijn hand maar wilde het niet ter inzage afgeven. Dat verzoeker daarbij een blessure zou hebben opgelopen, acht X uitgesloten. Het provocerende gedrag van verzoeker bestond eruit dat hij het gesprek met zijn GSM opnam. Daarop zijn X en Y niet ingegaan. X heeft niet gehoord dat zijn collega Y enig onvertogen woord richting verzoeker heeft gericht. X heeft een bekeuring uitgeschreven wegens rijden door rood licht. Hij stelt zich zo correct mogelijk te hebben opgesteld. X benadrukt dat hij en collega Y zich hebben gelegitimeerd. Hij stelt dat hij verzoeker formeel heeft gevorderd om zijn rijbewijs af te geven.

10. Y vertelde dat hij op de bewuste dag met zijn collega X in een dienstauto bij een stoplicht stond te wachten, enkele auto's achter verzoeker. Verzoeker reed door rood. X sprak verzoeker op die overtreding aan en vroeg hem naar zijn rijbewijs. X deed dat op een normale manier. Verzoeker wilde zijn rijbewijs niet geven. Hij verlangde van X en Y dat zij zich eerst legitimeerden. Zij hebben toen tegen verzoeker gezegd dat zij zich zouden legitimeren, maar dat zij eerst zijn rijbewijs wilden inzien. Vervolgens liet hij het rijbewijs op enige afstand aan X zien. Verzoeker wilde het echter niet afgeven. Toen heeft X het rijbewijs uit de hand van verzoeker gepakt. Dat verzoeker daarbij letsel zou hebben opgelopen, lijkt Y volstrekt onmogelijk. Door zijn rijbewijs niet te geven, wekte verzoeker de indruk dat hij X en Y probeerde te provoceren. Hij was X en Y aan het treiteren. Politieagentje pesten was het. X en Y hebben zich netjes gedragen, hoewel de opstelling van verzoeker hun bloed deed koken. Verzoeker was arrogant. Hij deed uit de hoogte. De sfeer werd vervelend. X en Y hebben hun naam en dienstnummer aan verzoeker gegeven. Waarschijnlijk heeft verzoeker het gesprek opgenomen met zijn mobieltje. Hij hield zijn

GSM opvallend in de hand. Het rijbewijs is officieel ter inzage gevorderd. X en Y gingen rustig met verzoeker om. X en Y voorzagen geen probleem.

Advies Commissie voor de politiekklachten en beslissing korpsbeheerder

11. De Commissie constateert dat X en Y zich hebben gelegitimeerd. Zij deden dit echter niet direct toen verzoeker hen daarom vroeg, omdat zij vanwege hun opvallende dienstauto en politie-uniform als politiemedewerkers herkenbaar waren. Hoewel het optimaal professioneel zou zijn geweest als X en Y direct hun legitimatiebewijs hadden getoond, nu er geen sprake was van een gevaarlijke situatie die hun noopte het legitimeren uit te stellen, overweegt de Commissie dat X en Y uiteindelijk wel aan hun verplichting hebben voldaan. Artikel 2 van de Ambtsinstructie schrijft voor dat een geüniformeerde agent zich op verzoek van de burger dient te legitimeren, het schrijft echter niet voor op welk moment de agent zich dient te legitimeren. In het artikel staat niet dat op eerste verzoek van de burger een legitimatiebewijs moet worden getoond. Daarentegen schrijft artikel 2 van de Wet op de identificatieplicht wel voor dat een burger op eerste vordering van een agent een geldig identificatiebewijs ter inzage dient aan te bieden. Aannemelijk is geworden dat die vordering wel door X is gedaan maar niet door verzoeker is opgevolgd. Verzoeker had dus alvorens X en Y zich legitimeerden, zijn rijbewijs ter inzage aan hen dienen af te geven.

De Commissie vond de klacht ongegrond. De korpsbeheerder nam dit advies over.

Standpunt korpsbeheerder in kader van onderzoek Nationale ombudsman

12. Artikel 2, aanhef en onder b, van de Ambtsinstructie voor de politie schrijft voor dat de ambtenaar in uniform zich op verzoek daartoe legitimeert met het aan hem verstrekte legitimatiebewijs. Volgens artikel 160 Wegenverkeerswet is de bestuurder van een motorrijtuig op eerste vordering verplicht zijn rijbewijs ter inzage af te geven. In de situatie waarover verzoeker klaagt, verplichten deze regels de politieambtenaren om zich te legitimeren. Zij verplichten verzoeker echter ook om zijn rijbewijs ter inzage af te geven. Op grond van de informatie uit de interne klachtenprocedure en de behandeling van de klacht bij de Commissie voor de politiekklachten constateert de korpsbeheerder dat verzoeker niet direct zijn rijbewijs ter inzage heeft afgegeven en dat de politieambtenaren zich pas in een later stadium hebben gelegitimeerd.

De politieambtenaren traden echter op in hun professie. Van hen mag dan ook een professionele wijze van optreden worden verwacht. Het was zijns inziens raadzaam geweest om direct nadat verzoeker hen daarom vroeg het politielegitimatiebewijs te tonen en niet te eisen dat verzoeker eerst zijn rijbewijs ter inzage moest afgeven. Daarbij speelt een rol dat verzoeker op eerste vordering van een opsporingsambtenaar zijn rijbewijs ter inzage had moeten afgeven, maar dat juist het verzoek aan de betreffende ambtenaren om zich te legitimeren, hem ervan had kunnen overtuigen dat hij ook daadwerkelijk met

politieambtenaren te maken had. Als de politieambtenaren zich direct hadden gelegitimeerd, nadat verzoeker daarom gevraagd had, had dat mogelijk onnodige escalatie kunnen voorkomen. Daarom acht hij dit klachtonderdeel gegrond.

13. Op de vraag van de Nationale ombudsman of dit ten behoeve van verzoeker dan wel in meer algemene zin tot enigerlei actie heeft geleid, merkt hij op dat hij zijn standpunt na afronding van het onderzoek van de Nationale ombudsman onder de aandacht van het politiekorps Utrecht zal brengen. Ook zal hij verzoeker hiervan in kennis stellen.

Geluidsopname van contact op straat

14. Verzoeker heeft de Nationale ombudsman een geluidsdrager gestuurd waarop een opname van ongeveer 9 minuten staat van het contact tussen verzoeker en de politie op straat. De opname is van wisselende kwaliteit: soms zijn stemmen goed verstaanbaar, soms slecht, bijvoorbeeld omdat door elkaar wordt gesproken, omdat er achtergrondlawaai is of omdat de spreker wat verder weg is van het opnameapparaat. Medewerkers van de Nationale ombudsman hebben de opname talloze malen beluisterd en uiteindelijk het grootste deel van de conversatie kunnen reconstrueren.

BEOORDELING klachtonderdeel A

15. Het vereiste van professionaliteit houdt in dat ambtenaren met een bijzondere training of opleiding jegens burgers overeenkomstig de standaarden van hun beroepsgroep handelen. Voor politiemensen zijn dit onder meer de voorschriften uit de Ambtsinstructie voor de politie over het tonen van een legitimatiebewijs. Verder betekent dit dat van politiemensen eenopstelling mag worden verwacht, waarbij alles in het werk wordt gesteld om escalatie te voorkomen en te de-escaleren als het toch tot een escalatie komt.

16. Kort nadat politieambtenaar X verzoeker als eerste aansprak, heeft verzoeker aan X gevraagd om zich te legitimeren. De Ambtsinstructie bepaalt dat zo'n verzoek moet worden gehonoreerd, ook wanneer politiemensen in uniform zijn. Legitimeert de ambtenaar zich niet, terwijl er geen bijzondere beletselen zijn (bijvoorbeeld een gevaarlijke situatie), dan acht de Nationale ombudsman dit in de regel niet behoorlijk.

In dit geval hebben de politiemensen aangegeven eerst verzoekers rijbewijs te willen zien. Het vaststellen van de identiteit van de bestuurder is een passende stap in een bekeuringssituatie als deze en de politie heeft in dat kader de wettelijke bevoegdheid inzage in het rijbewijs te vorderen. Dat betekent echter niet dat het aantonen van de identiteit door de burger in de tijd vóór gaat. Verzoeker heeft zich niet neergelegd bij het antwoord van X dat verzoeker zich eerst moest legitimeren en dat X "straks" zijn legitimatiebewijs zou tonen. Het is niet behoorlijk dat X toen niet aan zijn plicht tot

legitimeren heeft voldaan.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk wegens schending van het vereiste van professionaliteit.

17. Het ligt in de rede te veronderstellen dat de spanning in het contact tussen verzoeker en de politiemannen minder was opgelopen wanneer de politie soepeler was omgegaan met de vraag van verzoeker om legitimatie. Uitgaande echter van de aanpak van X en Y waarin zij eerst de identiteit van verzoeker wilden vaststellen, constateert de Nationale ombudsman naar aanleiding van de geluidsopname dat het totale optreden van X en Y niet onnodig escalierend is geweest. Ondanks hun grote irritatie over de houding en toon van verzoeker hebben zij de bekeuringssituatie afgehandeld zonder hun toevlucht te nemen tot een "machtsmiddel" zoals het verbaliseren of zelfs aanhouden wegens niet aanstonds ter inzage geven van het rijbewijs.

Het niet beluisteren van de geluidsopname

Visie verzoeker

1. Verzoeker heeft bij de politie geklaagd over het niet direct legitimeren op zijn verzoek en over agressief en intimiderend gedrag van de politieambtenaren. Tijdens de hoorzitting van de Commissie voor de politiekachten gaf hij aan te beschikken over een geluidsopname van de discussie tussen hem en de betreffende politieambtenaren. Hij heeft tijdens de hoorzitting aan de Commissie gevraagd om het geluidsfragment te beluisteren. Hij merkte daarbij op dat X en Y geen bezwaar hebben gemaakt tegen het beluisteren van het geluidsfragment en dat volgens de Hoge Raad een dergelijke opname tot bewijs kan dienen. Daarbij komt dat zijn verklaring lijnrecht tegenover die van de betreffende politieambtenaren staat. De geluidsopname diende zijns inziens dan ook beluisterd te worden in het kader van de waarheidsvinding.

De reden dat verzoeker zijn geluidsdrager pas tijdens de hoorzitting wilde overdragen, is dat de politieambtenaren al eerder tijd kregen om hun verklaringen op elkaar af te stemmen. Eén van de politieambtenaren is gehoord terwijl de andere later gehoord zou worden omdat die met vakantie zou zijn. Het zou voor verzoeker nadelig hebben kunnen uitpakken om de geluidsdrager eerder ter beschikking te stellen omdat de informatie dan aan de betreffende politieambtenaren ter beschikking zou kunnen worden gesteld waardoor zij hun verklaringen hierop konden afstemmen. Uit de verklaringen wordt door de Commissie de conclusie getrokken dat de stemming van het voorval grimmig was en klager zich provocerend gedroeg. Verzoeker zou irritant geweest zijn. Hij zou de agenten hebben getreiterd en zich provocerend hebben opgesteld. De digitale geluidsdrager geeft een heel andere weergave van het voorval.

2. In haar advies aan de korpsbeheerder heeft de Commissie haar opstelling toegelicht (zie hieronder). Verzoeker bracht hier het volgende tegen in. Verzoeker is het niet eens met de opvatting van de Commissie dat hij de geluidsdrager in een veel te laat stadium in de klachtbehandeling heeft ingebracht. Het ligt niet voor de hand om als klager aan de secretaris van de Commissie, die op het politiebureau werkt, bewijs af te geven met de wetenschap dat de agenten deze geluidsopname voordat zij een verklaring hebben afgelegd zouden kunnen horen en hun verklaringen daarop aanpassen. Ook de stelling van de Commissie dat hij de Commissie met het verzoek om de geluidsdrager te beluisteren heeft overvallen, bestrijdt hij. De Commissie zou juist blij moeten zijn met de geluidsdrager omdat zij zich door het beluisteren daarvan een beter oordeel had kunnen vormen over de gebeurtenissen. Hij vindt het vreemd dat de Commissie stelt dat de hoorzitting een afrondende fase van het onderzoek is en dat daarom niet naar de opname geluisterd kan worden. Juist in een hoorzitting zou alles moeten kunnen worden ingebracht wat van belang is voor het onderzoek. Ook het argument van de Commissie dat dan eerst de authenticiteit van de geluidsopname zou moeten worden nagegaan is geen reden om het verzoek af te wijzen. Juist op de hoorzitting waar de drie personen die bij het voorval betrokken waren aanwezig waren kon dat zo worden nagegaan door de inhoud en de stemmen.

Standpunt Commissie voor de politiekachten

3. De Commissie overweegt dat zij niet gehouden is om eventuele geluidsopnamen van het gesprek tussen verzoeker en de betreffende politieambtenaren te beluisteren. Zij geeft aan dat zij zich een goed beeld heeft kunnen vormen door bestudering van het dossier en het verhandelde ter hoorzitting. Bovendien heeft verzoeker de betreffende politieambtenaren niet om toestemming gevraagd om het bekeuringsgesprek op te nemen.

4. In de derde plaats merkt de Commissie op dat verzoeker een eventuele geluidsopname beduidend eerder in het klachtproces ter beluistering had dienen aan te bieden. Niet valt in te zien waarom verzoeker de geluidsopname niet aan de klachtbehandelaar had kunnen verstrekken. Bovendien is verzoeker reeds op 15 september 2009 door de secretaris van de Commissie op de hoogte gesteld van de hoorzitting. Verzoeker heeft zonder een verschoonbare reden te noemen, die geluidsdrager niet in het bezit gesteld van de secretaris van de Commissie, ofschoon deze twee maanden voor de hoorzitting contact met hem heeft gehad om een datum voor die hoorzitting vast te stellen. Verzoeker heeft tijdens de hoorzitting de Commissie overvallen met het bestaan van een geluidsdrager. De Commissie beluistert geen geluidsopnamen die eerst tijdens een hoorzitting worden aangedragen. De hoorzitting is immers een afrondende fase van het klachtonderzoek. Het uitluisteren van een gesprek dient, indien gewenst, te geschieden door de klachtbehandelaar in een eerdere fase van het klachtonderzoek. Dan bestaat ook gelegenheid om de authenticiteit van de opname na te gaan. Dit geldt te meer als de geluidsdrager al bestaat op het moment dat de klachtbehandelaar met klager contact heeft over zijn klacht. Daarbij komt dat op 3 november 2009 de stukken ter voorbereiding op de

hoorzitting naar verzoeker zijn gezonden. Ook naar aanleiding daarvan heeft verzoeker niet laten weten dat hij graag wilde dat de Commissie naar de geluidsopnamen zou luisteren. Klager heeft er derhalve zelf voor gekozen niet optimaal mee te werken aan het klachtonderzoek.

5. In de vierde plaats wordt door de Commissie opgemerkt dat geluidsopnamen geen non-verbaal gedrag weergeven. Daarom geven geluidsopnamen een gesprek niet volledig weer en hecht verzoeker teveel waarde aan het beluisteren van die geluidsopname. De Commissie acht zich niet gehouden om alsnog eventuele geluidsopnamen van het gesprek tussen verzoeker en X en Y te beluisteren en te betrekken in haar advisering aan de korpschef.

Standpunt korpsbeheerder

6. De korpsbeheerder volgt het oordeel van de Commissie voor de politiekachten dat zij zich door bestudering van het dossier en het verhandelde ter hoorzitting een goed beeld heeft kunnen vormen van hetgeen zich op de bewuste dag tussen verzoeker en politieambtenaren X en Y heeft afgespeeld. In het advies van de Commissie voor de politiekachten was zijns inziens voldoende informatie opgenomen om de klacht van verzoeker te kunnen beoordelen. Hij acht dit klachtonderdeel niet gegrond.

BEOORDELING klachtonderdeel B

7. Het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving houdt in dat overheidsinstanties bij de voorbereiding van hun handelingen de relevante informatie verwerven. Dit betekent bijvoorbeeld dat een overheidsinstantie in het kader van klachtbehandeling voldoende onderzoek doet naar de toedracht indien in redelijkheid te verwachten is dat dit kan bijdragen aan een goede beoordeling van de klacht.

8. In deze zaak heeft verzoeker de Commissie voor de politiekachten verzocht om een geluidsopname te beluisteren die naar hij stelt integraal de discussie tussen hem en de betreffende politieambtenaren weergeeft. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de informatie die de Commissie ten tijde van de hoorzitting had over de gang van zaken op straat geen eensluidend beeld gaf van wat er was voorgevallen, met name waar het gaat om het door verzoeker gestelde agressieve en intimiderende gedrag van de politieambtenaren. Op dat punt spraken verzoeker en de politiemensen elkaar immers tegen. In die zin had het beluisteren van de geluidsopname dan ook wel degelijk relevante informatie kunnen opleveren. Het argument van de commissie - waarbij de korpsbeheerder zich heeft aangesloten - dat zij zich door bestudering van het dossier en het verhandelde ter hoorzitting een goed beeld heeft kunnen vormen van wat zich tussen verzoeker en de betreffende politieambtenaren heeft afgespeeld, kan dan ook niet de beslissing dragen om

af te zien van het beluisteren van de opname. Het beluisteren van de opname zou immers dat beeld hebben kunnen nuanceren, aanvullen, onderuithalen of overtuigender kunnen maken.

9. Over de andere argumenten die de commissie heeft genoemd merkt de Nationale ombudsman het volgende op.

De Nationale ombudsman ziet niet in waarom het geluidsfragment ontoelaatbaar zou zijn nu dit zonder toestemming van de betrokkenen is opgenomen. Er is geen rechtsregel of jurisprudentie die zich daartegen verzet. De beklagde politieambtenaren waren bij de hoorzitting aanwezig. De Commissie had hun kunnen vragen of zij bezwaar hadden tegen het beluisteren van het geluidsfragment.

Ook eventuele vragen bij de authenticiteit van de geluidsopname hadden tijdens de hoorzitting aan de orde gesteld kunnen worden, nu zowel verzoeker als de beklagde politieambtenaren aanwezig waren.

Verder overtuigt het argument van de Commissie dat geluidsopnamen geen non-verbaal gedrag weergeven niet. Uit de woordkeus van betrokkenen en de toon van het gesprek kan heel wat worden afgeleid.

De Nationale ombudsman vindt niet dat van het beluisteren kon worden afgezien op de grond dat verzoeker in een te laat stadium met de opname op de proppen kwam. Verzoeker lijkt niet tevoren geïnformeerd te zijn dat hij op de hoorzitting niet meer met nieuwe informatie(bronnen) zou kunnen aankomen.

De Nationale ombudsman acht het daarom niet behoorlijk dat de commissie de opname in het geheel niet heeft willen meenemen in de klachtbehandeling. Zij had moeten nagaan hoe de aangedragen informatie had kunnen worden gebruikt binnen de wellicht beperkte mogelijkheden en tijd van de hoorzitting. Had zij na eenmaal beluisteren geconstateerd dat dit niet voldoende was om de tekst te verstaan - zoals in het onderzoek van de Nationale ombudsman is gebleken -, dan had zij dat (wél) aan verzoeker kunnen tegenwerpen.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving.

C. Commissie voor depolitieklachten bevooroordeeld of partijdig ?

Visie verzoeker

1. Verzoeker heeft het gevoel dat de Commissie voor de politieklachten niet naar de waarheid heeft gezocht maar naar een mogelijkheid om zijn klacht af te wijzen. Daartoe voert hij het volgende aan.

De behandeling door de Commissie is enkel gebaseerd op de verklaringen van beklaagden en hem zelf. Ook de conclusie van de Commissie is daar dus op gebaseerd. Als de verklaringen lijnrecht tegenover elkaar staan zoals hier het geval is zal de burger dus altijd aan het kortste eind trekken. Het feit dat verzoeker heeft meegedeeld dat de agenten onjuist verklaren en liegen heeft de Commissie niet doen besluiten om de digitale geluidsdrager te beluisteren. Het feit dat er een digitale geluidsdrager met daarop het hele voorval voorhanden is, waardoor de waarheidsvinding naar een hoger plan kan worden gebracht, heeft de Commissie niet doen besluiten om deze af te luisteren. De overweging van de Commissie dat klager er niet in slaagt zijn stelling aannemelijk te maken, is dan wel erg kort door de bocht. De Commissie wil de klager zijn stelling niet aannemelijk laten maken. Een digitale geluidsdrager geeft het gesprek juist weer en liegt niet. Uit de verklaringen van de agenten wordt door de Commissie de conclusie getrokken dat de stemming tijdens het voorval grimmig was en dat klager zich provocerend gedroeg. In de verklaringen van agenten staat dat verzoeker zich irritant opstelde, de agenten treiterde en provoceede terwijl de digitale geluidsdrager een heel andere weergave van het voorval geeft.

2. Toen de agenten te laat bij de hoorzitting kwamen, heeft de voorzitter hen daarop aangesproken. De reactie van Y: "Nou F(...), dat valt toch wel mee, dat is toch niet zo erg" geeft geen gevoel van onpartijdigheid. Verzoeker is het niet eens met de mening van de Commissie dat "dit ene incident" niet de schijn van partijdigheid/bevooroordeeldheid wekt. In een professionele omgeving is een dergelijke opmerking niet gepast. Zowel het aanspreken van de voorzitter bij de voornaam als het meteen een waardeoordeel geven over het te laat zijn, geeft aan dat er een directe en zeer close band is tussen de voorzitter en de beklagde agent. Bovendien ging het niet om een enkel voorval. Ook de beslissing om de digitale geluidsdrager niet af te luisteren heeft de voorzitter zonder ruggenspraak met medecommissieleden genomen.

3. Ook het gespreksverslag van de hoorzitting is onvolledig. Het volgende staat er niet in: De voorzitter begint de vergadering later, na lang gewacht te hebben op de beklagden, om 15.35 uur. De beklagden zijn nog steeds afwezig. De voorzitter heet de klager welkom. De beklagden arriveren om 15.40 uur.

Tenslotte bevreemdt het verzoeker dat tijdens de hoorzitting gelijk al gewezen wordt op de mogelijkheid van behandeling door de Nationale ombudsman. Het zou de Commissie om waarheidsvinding moeten gaan. Dat is hier niet het geval geweest.

Visie Commissie voor de politieklachten

4. De voorzitter van de Commissie is ooit werkzaam geweest bij de Politie Regio Utrecht. Hij is binnen het korps nog altijd een bekende persoonlijkheid, hoewel hij al zes jaar weg is bij dit korps. De voorzitter kent beklagde Y wel, maar uitsluitend op een strikt zakelijke manier. In de achterliggende zes jaar heeft de voorzitter nooit contact gehad met

beklaagde Y. Voorts merkt zij op dat de overige twee commissieleden, een oud-burgemeester en een lid van de rechterlijke macht, beklagde Y in het geheel niet kennen. De commissieleden zijn unaniem tot een advies gekomen. Zelfs als de stem van de voorzitter zou worden geschrapt, zou het advies qua inhoud niet anders luiden. Van partijdigheid of vooringenomenheid is geen sprake geweest. De Commissie geeft aan toentertijd ook niet gelukkig te zijn geweest met de wijze waarop de betreffende beklagde meende de voorzitter te moeten begroeten. De Commissie meent echter dat dit ene incident niet voldoende is geweest om de schijn van partijdigheid en of bevooroordeeldheid te wekken. De Commissie merkt op dat de voorzitter en een van de overige commissieleden per 1 januari 2010 de Commissie hebben verlaten omdat hun benoeming niet meer kon worden verlengd. De klacht van verzoeker kon daarom niet meer met de voorzitter worden besproken.

5. Inzake de kritiek van verzoeker op het verslag van de hoorzitting merkt de Commissie op dat in artikel 13 lid 3 Klachtenregeling 2006 Politie Utrecht, is neergelegd dat slechts de essentie van het verhandelde ter zitting wordt neergelegd in een verslag. Dat politieambtenaren X en Y enkele minuten te laat arriveerden is niet relevant voor de inhoud van het verslag. Daarom is het te late verschijnen niet opgenomen.

6. De Commissie merkt over de verwijzing naar de Nationale ombudsman tijdens de hoorzitting op dat dit bij iedere hoorzitting gebeurt, ongeacht wie de voorzitter is. Daarbij wordt aangegeven dat indien een klager zich niet kan vinden in het oordeel van de korpsbeheerder hij een verzoek kan indienen bij de Nationale ombudsman. Een zelfde clause staat overigens in de afdoeningsbrief van de korpsbeheerder. De Commissie hecht er aan op te merken dat het met ingang van 1 januari 2010, toen vijf van de zes commissieleden opnieuw zijn aangetreden, niet meer voorkomt dat een voormalig politiemedewerker als voorzitter optreedt. Ieder van beide kamers wordt thans voorgezeten door een (oud) lid van de rechterlijke macht. Ook komt het niet meer voor dat tijdens een hoorzitting twee van de drie commissieleden een politieachtergrond hebben. Op deze manier tracht de Commissie het wantrouwen jegens haar, wat een enkele keer helaas op voorhand bij een klager leeft, weg te nemen. De Commissie acht het echter wel van belang dat een van haar leden ruime politie-ervaring heeft. Dit commissielid weet immers of het gedrag van beklagden overeenkomt met het gedrag dat politiemedewerkers wordt aangeleerd.

Het valt niet te voorkomen dat in een zeer incidenteel geval een dergelijk commissielid door een beklagde herkend wordt. Het is een paar keer voorgekomen dat een commissielid met politieachtergrond leidinggevende is geweest van een beklagde en diens functioneren ooit beoordeeld heeft. In een dergelijk geval wordt het betreffende commissielid vervangen of verlaat voortijdig de zaal en doet niet mee aan advisering over de klacht. In de onderhavige zaak was geen sprake van een beoordelingsband tussen de voorzitter en de beklagde. De Commissie merkt op dat indien zij aanleiding ziet een klachtpunt gegrond te verklaren zij dit ook doet. In de onderhavige zaak heeft de

Commissie echter unaniem geen reden gezien de klachtpunten gegrond te verklaren.

BEOORDELING klachtonderdeel C

7. In de Politiewet is aan de politieorganisatie veel speelruimte gegeven voor het samenstellen van commissies voor de behandeling van klachten over de korpsen. Een van de minimumvereisten is dat de leden onafhankelijk moeten zijn. Dit betekent in ieder geval dat zij niet hiërarchisch ondergeschikt zijn aan de korpsleiding. De in deze zaak betrokken voorzitter was al zes jaar niet meer werkzaam bij het regiokorps Utrecht en derhalve niet hiërarchisch ondergeschikt aan de korpsleiding.

Door leden met een politie-achtergrond in commissies op te nemen wordt wel het risico groter dat zij worden geconfronteerd met beklagden of klagers die zij vanuit hun (voormalige) werkkring kennen. Dit geldt temeer wanneer zij deel uitmaken van een commissie die klachten behandelt over het korps waarbij zij zelf werkzaam zijn geweest. Dit kan met zich meebrengen dat de schijn van partijdigheid of vooringenomenheid ontstaat die afbreuk doet aan het vertrouwen in de Commissie.

Het verbod van vooringenomenheid houdt in dat overheidsinstanties zich actief opstellen om iedere vorm van een vooropgezette mening of de schijn van partijdigheid te vermijden. Dit vereiste van behoorlijkheid is ook van toepassing op de klachtbehandeling door de Commissie voor de politiekklachten.

8. In deze zaak heeft een van de beklagde politiemannen bij aanvang van de hoorzitting blijk gegeven de voorzitter te kennen door deze bij de voornaam te noemen. De Nationale ombudsman kan zich goed voorstellen dat daardoor bij verzoeker de schijn van partijdigheid of vooringenomenheid kon worden gewekt en ook is gewekt. Daaraan doet naar het oordeel van de Nationale ombudsman niet af dat de voorzitter al zes jaar niet meer bij het politiekorps Utrecht werkte en hij beklagde, zoals de Commissie stelt, uitsluitend zakelijk zou kennen; verzoeker zal dat niet hebben geweten en ook als dat anders was, kan de schijn zijn gewekt.

De Commissie heeft aangegeven dat zij zich toentertijd ook niet gelukkig voelde met de wijze waarop betreffende beklagde de voorzitter meende te moeten begroeten. Ook zij realiseerde zich destijds blijkbaar wat de impact van deze begroeting zou kunnen zijn. Het had naar het oordeel van de Nationale ombudsman aanleiding moeten zijn om hierover direct met verzoeker in gesprek te gaan met eventueel de consequentie dat de voorzitter zich terugtrok.

De onderzochte gedraging is in zoverre niet behoorlijk.

9. Verzoeker voert voor zijn stelling dat de Commissie bevooroordeeld of partijdig is ook aan dat meteen bij aanvang van de hoorzitting is gewezen op de mogelijkheid om zich tot de Nationale ombudsman te wenden, mocht de klacht naar zijn mening niet goed worden afgehandeld. De Nationale ombudsman ziet hier geen grond voor (schijn van) bevooroordeeldheid of partijdigheid in, ook niet in relatie tot de andere door verzoeker aangevoerde argumenten. Het is gebruikelijk om voorafgaand aan hoorzittingen eerst de gang van zaken tijdens de hoorzitting en eventuele vervolgstappen aan te kondigen.

Evenmin ziet de Nationale ombudsman grond voor bevooroordeeldheid in het feit dat in het verslag van de hoorzitting niet is vermeld dat de beklaagde politieambtenaren te laat waren verschenen.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Utrecht is gegrond:

- ter zake het niet terstond legitimeren door politieambtenaren, wegens schending van het vereiste van professionaliteit;
- ter zake het niet beluisteren van de geluidsopname, wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving.

De klacht over de onderzochte gedraging van de Commissie voor de politiekachten in de politieregio Utrecht is gegrond, wegens schending van het verbod van vooringenomenheid.